

נשא

משא"כ לויטן צווייטן מדרש, איז די הקרבת הקרבן בשבת מלכתחלה גע- ווען רצוי ("כהוגן"), ווייל "אני אמרתי למשה כו".

אבער כד דייקת קען מען אויך לויטן ערשטן מדרש ניט לערנען, אז הקרבת הנשיא איז געווען אסור — ווייל ח"ו צו זאגן אז א נשיא וועט זיך פירן היפך הדין⁷; ועוד ועיקר — משה איז געווען דערביי, די כהנים האבן געטאן עבר- דתם ולוויים בדוכנם — און זיי אלע היפך הדין, אתמה!

מוז מען זאגן, אז אויך לויט דעם מדרש איז די הקרבה בשבת (מלכת- חלה) געווען על פי הציווי, נאך ווייל דאס איז געווען א הוראת שעה⁸ (וואס א חוץ דעם איין און איינציגן מאל איז עס א דבר האסור), ווערט עס אנגערופן "שלא כהוגן".

(7) ובפרט שלשון המדרש הוא, "שעשו הנשיאים", ולא שרצו וכיו"ב. וראה רש"י פרשתנו ז, י"ד (מספרי עה"פ. במדבר פ"ב, כא) ויקריבו הנשיאים כו' כי לא קבל משה מידם עד שנאמר לו מפי הגבורה. וראה ריטביא מ"ק שם ד"ה ביום: והנשיאים ודאי ע"פ הדבור עשו דלא סגי דלאו הכי כו'.

(8) לשון הראב"ע הנ"ל. ובגמרא (מנחות נ, סע"א ואילך) ופרש"י (פרשתנו ז, יד) — לענין קטורת הנשיאים שהובא במדרשים הנ"ל. וראה לקמן בפנים ובהנסמן לקמן הערות 11, 26.

(9) וע"ד לשון הש"ס (תענית ד, א). "שאלו שלא כהוגן" שאיז דבר האסור.

ומש"נ הלשון "בזלם הקב"ה", כי לפי מדרש זה ציווי ה' ה' (לא מציע, כ"א) מצד בקשתו כו' (ראה לעיל הערה 7). משא"כ להמדרש הב' "לא על פיו עשה שאני אמרתי כו'", שהקרבנו בשבת היתה לא מצד הנשיאים, כ"א שמלכתחילה, "אני אמרתי".

א. בנוגע דעם קרבן הנשיאים לחנוכת המזבח דורכן נשיא פון שבט אפרים, וואס זיין הקרבה איז געווען ביום השבת¹, שטייט אין מדרש רבה דפרשתנו (פרשה יג²): "שלשה דברים (ש)עשו הנשיאים שלא כהוגן וקבלם הקב"ה . . בכ"מ אין קרבן יחיד דוחה את השבת³ וכאן קרבן יחיד דוחה את השבת, הא' למדנו כמה קרבן נשיאים חביב לפני הקב"ה".

אבער ווייטער (אין פרשה יד⁴) זאגט דער מדרש בענין זה: "שלא תאמר היאך חלל את השבת והלא אין קרבן יחיד דוחה את השבת וזה הקריב בשבת, אמר הקב"ה לא על פיו עשה שאני אמרתי למשה כו".

אין פשטות קומט אויס, אז לויטן ערשטן מדרש איז די הקרבה בשבת — מתחלה געווען בלתי רצוי ("שלא כהוגן"), נאך בדיעבד, מצד דעם וואס "קרבן נשיאים חביב לפני הקב"ה", איז "קבלם הקב"ה".

(1) כמ"ש (פרשתנו ז, מח) ביום השביעי נשיא לבני אפרים גו', ואותו היום שבת ה'. ראה מ"ק ט, א. מדרשים שהובאו לקמן. רבותינו בכה"ת פרשתנו שם. וראה ראב"ע שם.

(2) ב (בסופו). ועד"ז בתנחומא פרשתנו כ. פסיקתא רבתי פ' ויהי ביום כלות.

(3) ועד"ז הוא בהמדרשים דלקמן. והוא כדעת הת"ק במשנה תמורה יד, א שדחית שבת תלו' בקרבן צבור וקרבן יחיד, משא"כ לדעת ר"מ שם. וראה לקושי ח"ח ע' 105 ואילך ובהערות שם. וש"נ.

(4) בפסיקתא שם "וקרבנו של נשיא דוחה את השבת". ועד"ז הוא בתנחומא כאן: וקרבן של נשיא אפרים דחה את השבת.

(5) סיום זה ליתא בפסיקתא ותנחומא שם.

(6) א (בסופו).

זיינען דוחה שבת (און דאס וואס די גמרא רופט עס אן „קרבן יחיד“ איז עס אין פארגלייך צום קרבן תמיד וכיו"ב שלפניו ושלאחרי, וועלכע זיינען קרבנות כל קהל עדת ישראל, אלע שבטים).

משא"כ דער מדרש הא' האלט ווי דער מ"ד¹³ אז שבט לא אקרי קהל¹⁴, וואס לפ"י האט דער קרבן הנשיא גע- האט דעם דין פון א געוויינלעכן קרבן יחיד וועלכער איז ניט דוחה שבת, און דער היתר ההקדשה איז געווען מצד א הוראת שעה¹⁵.

(ב) לכו"ע איז שבט אקרי קהל¹⁶; אבער דעם קרבן הנשיאים האט יעדער נשיא געבראכט פון זיין אייגנטום — ניט פון דעם וואס דער שבט (בכללו) האט גע- געבן, ווי עס שטייט בפירוש אין מדרש¹⁷ (און רש"י ברענגט עס בפירושו על התורה¹⁸) אז „משלו הביא ולא שגבה משבטו“;

און די מחלוקת צווישן דעם מדרש הא' מיט דער גמרא וכו' איז: לדעת המדרש, וויבאלד דער נשיא האט פאר דעם קרבן ניט גובה געווען משבטו,

דארף מען לפ"י פארשטיין: וואס זיינען די סברות פון די צוויי מדרשים, וואס לויט דעם ערשטן מדרש איז די הקדשה „שלא כהוגן“, און לויטן צווייטן מדרש — איז עס ניט חילול שבת, ס'איז כהוגן, און נאכמער — ס'איז קיום ציווי השם, „שאני אמרתי כו“?

ב. אין גמרא¹⁹ ווערט געבראכט, אז דער טעם וואס בזמן חנוכת ביהמ"ק הראשון „לא עשו ישראל את יום הכי- פורים“ איז ווייל „אמרו קל וחומר: ומה משכן שאין קדושתו קדושת עולם וקרבן יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה, מקדש שקדושתו קדושת עולם וקרבן ציבור יום הכיפורים דענוש כרת לא כ"ש“.

פון דעם איז מובן²⁰, אז לדעת הגמרא איז די הקדשה בשבת ביי חנוכת המשכן ניט געווען קיין הוראת שעה („שלא כהוגן“) — ניט ווי דער מדרש הא' הנ"ל — ווייל דעמולט וואלט מען פון דעם ניט געקענט אפּלערנען (מיט א ק"ו) אויף די קרבנות שבחנוכת ביהמ"ק.

די סברות הפלוגתא צווישן דעם מדרש הא' און דער גמרא ומדרש הב' (צי דער היתר ההקדשה בשבת איז גע- ווען א הוראת שעה אדער ניט) קען מען מבאר זיין בכמה אופנים, ומהם²¹:

(א) די גמרא וכו' רעדט לויטן מ"ד וואס האלט אז שבט אקרי קהל²², און היות אז דער קרבן וואס דער נשיא האט מקריב געווען איז געווען א קרבן השבט, איז דאס ניט קיין הוראת שעה, ווייל עס איז א קרבן קהל, איז מען עס מקריב ווי אלע קרבנות ציבור, וואס

(10) מ"ק שם.

(11) ראה שו"ת חתם סופר א"ח ס"ח ד"ה בדף

ז' ע"ד. אבל ראה מאירי מ"ק שם.

(12) באופן הא' דלקמן — ראה שו"ת חת"ס שם.

(13) הוריות ד, ס"ב ואל"ף.

(14) ולהעיר מפירוש אדה"ז (הובא בענף יוסף לשמור פמ"ד, ו. מגדל עז (כפ"ח, תשמ" ע' ט. ושי"ן) ששני מדרשים אחרים (שמור"ר (שם) ודביר (פי"ג, טו)) פליגי במחלוקת הנ"ל.

(15) וע"פ מ"ש הרוגוצובי (הובא בצפצ"ן (המלוט) לרמב"ם ספר עבודה — הל' מעה"ק פ"ב ה"ט), ששיטת הפסיקתא (תנ"ל הערה 2) היא דשבת אפרים לא מקרי קהל (ראה הוריות ו, ב) ולפיכך הוה שלא כהוגן כו' — יש לומר, דהש"ס במ"ק ס"ל דגם שבט אפרים אקרי קהל.

(16) ראה רמב"ם הל' שגגות רפ"ב. מג"א ס"י

ריח סק"ג. שו"ת חת"ס שם.

(17) במדבר פ"ג, יג (בסופו), וכ"ה שם לפניו ו.

ובספרי פרשתנו ז, יב. יו.

(18) פרשתנו ז, יב.

הלשון בהתחלת הלימוד „זה קרבן דוחה את השבת“ (ווי אויך דערפון וואס מ'דארף איבערהויפט האבן א לימוד אז ס'איז דוחה שבת) איז משמע אז דער קרבן הנשיא האט א שייכות צו קרבן יחיד, און דערפאר דארף מען א לימוד מיוחד אויף דעם סוג קרבן „זה“ אז ער איז דוחה שבת —

ועפ"י הנ"ל איז מובן, ווייל אין הכי נמי: היות אז דער נשיא האט דעם קרבן ניט גובה געווען משבטו, קומט אויס, אז דער קרבן איז א קרבן יחיד: אבער מצד דעם וואס דער מקריב איז א „נשיא למטה“ האט זיין קרבן דעם דין פון א קרבן צבור.

ג. ע"פ כהנ"ל קומט אויס, אז דער צווייטער מדרש (הנ"ל סעיף א) — וואס לויט אים איז די הקרבה פון קרבן הנשיא בשבת מלכתחלה געווען אז ענין כהוגן — ודעת הגמרא היינו הך — אז ער האט מקריב געווען דעם קרבן בשבת ווייל ס'איז א קרבן צבור, און מען דארף ניט אנקומען צו א הוראת שעה. אבער עס איז שווער אזוי צו לערנען בלשון המדרש¹⁹, „לא על פיו עשה שאני אמרתי למשה נשיא אחד כו“, היינו, אז עס איז געווען אן אמירה וציווי מיוחד בנוגע דעם קרבן (— הוראת שעה).

[ומובן בפשטות, אז ס'איז א דוחה הכי גדול צו זאגן, אז דער „אני אמרתי למשה נשיא אחד כו“ מיינט מען ניט אמירת „נשיא אחד גו“ ובכלל איז ניט געווען קיין אמירה פרטית באותו ענין,

כליבט. עס איז גדר פון א קרבן יחיד וואס איז ניט דוחה שבת (און דערפאר דארף מען זאגן אז דער היתר ההקרבה איז געווען א הוראת שעה):

משא"כ לדעת הגמרא כו, איז כאטש „משלו הביא“, איז דער „הביא“ אבער געווען אלס „למטה יהודה“ (וכיו"ב) „יחסו הכתוב על שבטו“¹⁹ א קרבן פאר דעם גאנצן שבט²⁰, איז זיין קרבן א קרבן צבור, וואס איז דוחה שבת.

[ויש לומר, אז דערמיט איז אויך מבואר דער דיוק הלשון אין מדרש²¹ — וואו ער זאגט אז פון „זה קרבן נחשון בן עמינדב“ לערנט מען אפ אז „משלו הביא ולא שגבה משבטו והביא“ — וואס ער זאגט דארט בסיום הענין „זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת“ —

וואס פון סתימת לשון השלילה „ואין קרבן יחיד דוחה את השבת“ (און ניט „ואין שאר“²² קרבן יחיד דוחה את השבת“ או כיו"ב) איז משמע, אז דער קרבן הנשיא איז ניט אין גדר פון קרבן יחיד²³; אבער, לאידך, פונעם דיוק

(19) ספרי ופרשי פרשתנו שם. במדבר שם, ז.

(20) משא"כ דיוקרא ד, כב.

(21) פי"ג, יג (בסופו).

(22) כמו שכתבו מפרשי המדרש.

(23) ועפ"י מובן אשר דוחה לומר שהמדרש והשם פליגי בזה גופא, שלדעת המדרש הוה שלא כהוגן כי משלו הביא ובמילא הוה קרבן יחיד, ולדעת השם (והמדרש הב' — פי"ד שם — דלעיל ס"א) גבה משבטו ובמילא הוה קרבן צבור שדוחה שבת, כי [נוסף לזה אשר (א) דוחה לפרש כן במד"ר פי"ד (כדלקמן בפנים סעיף ג). (ב) דוחה לומר דפליגי במציאות אם גבה משבטו או לאו, הרי"ן מזה שהמדרש שבו מפורש ש„משלו הביא ולא שגבה משבטו“ מסיים „זה קרבן דוחה שבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת“, מוכח, דגם אם לא גבה משבטו אינו כקרבן יחיד ממש, כנפנים.

(24) ועד"ו, פשטות לשון הגמרא בהק"ז (מ"ק שם), „וקרבן יחיד“ לא משמע שהי קרבן צבור. וראה לשון הרי"ם שם: וקרבן הנשיאים קרבן יחיד הוה ולא קרבן צבור. וראה גם מאירי וריטב"א שם.

[ע"ד המחלוקת בענין פקוח נפש בשבת²⁸ (וכמה הלכות²⁹), צי ס'איז "דוחה" אדער "מותר"].

און דאס איז די סברת החילוק צווישן די צוויי מדרשים:

לויט דער דרשה אז "עשו הנשיאים שלא כהוגן", איז דער היתר ההקרה נאך באופן "דחוי", די קרבנות האבן דוחה געווען דעם איסור שבת. און א זייט — אויך לאחר הדחי' איז דער איסור מצ"ע נישט בטל געווארן³⁰, נאך ער ווערט בלויז נדחה דערפאר וואס "קרבן נשיאים חביב לפני הקב"ה";

דער צווייטער מדרש האלט אבער אז דאס איז באופן "הותרה", ד.ה. ס'איז א גדר של דבר היתר (הקרבנות קרבנות חנוכה המזבח בשבת), אין דעם פאל זיינען מלכתחלה נישט חל די איסורי מלאכה בשבת:

און דערפאר איז דער מדרש מדגיש — נישט נאך קען מען נישט זאגן, "חילל את השבת" (אדער "שלא כהוגן") נאך אדרבא — עס איז א קיום ציווי, "לא על פיו עשה שאני אמרתי כו'".

ה. עפ"י וואלט מען אויך געקענט מבאר זיין פארוואס אין מדרש הנ"ל (סוף סעיף ב) אויפן פסוק "זה קרבן נחשון גו'" שטייט דער לשון "זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת" (פריער ווערט געזאגט ווי דער דין איז דא, ביים קרבן נשיא — "זה קרבן דוחה", און דערנאך ווי דער דין איז ביי קרבן יחיד בכלל — "ואין קרבן יחיד כו'"), וואס דאס איז בסדר הפוך ווי

נאך דאס מיינט מען די הוראה ודין כללי ולדורות — אז שבת אקרי קהל, אדער אז א קרבן הנשיא האט א דין פון קרבן השבת²⁵.

והדרא קושיא לדוכתה: וואס איז סברת הפלוגתא צווישן די צוויי מדרשים הנ"ל?

ד. ויש לומר הביאור בזה:

לויט ביידע מדרשים, זיינען די קרבנות המילואים פון חנוכה המזבח (וואס "אין כמותן לדורות"²⁶) געווען נאך לפי שעה ובגדר הוראת שעה (אזוי ווי די אנדערע פרטים פון קרבנות הנשיאים וועלכע זיינען געווען לשעה ובגדר הוראת שעה²⁷ ועד"ז בכמה פון קרבנות ימי המילואים) און נאך מצד דער הוראת שעה איז געווען דער היתר צו מקריב זיין דעם קרבן הנשיא בשבת;

נאך דעם היתר קען מען לערנען אויף צוויי אופנים: דער (איסור) שבת איז "דחוי" — אז דער איסור מלאכה איז בתקפו עומד, נאך חנוכה המזבח איז עס דוחה: אדער איז אן אופן פון "הותרה" — אז די מלאכה איז דא מלכתחלה (נישט נאסר געווארן, נאך זי איז) א דבר המותר בשבת.

(25) אלא שיל שהפירוש במ"ש במדרש, שאני אמרתי כו', הוא, דהוי כקרבן שקבוע לו זמן (כמשך לשון המדרש, נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום כו' בלא הפסק יקריבו זה אחר זה), ולכן דוחה שבת ככל קרבנות שקבוע להם זמן וכדעת ר"מ (תמורה שם, יומא נ, א, וכפסק הרמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד היט), ולא הוי הוראת שעה. אבל לפי"ז אינו מובן — ההקדמה במדרש, והלא אין קרבן יחיד דוחה את השבת וזה הקריב בשבת, כיון שלדעת ר"מ (וכפסק הרמב"ם) אינו תלוי בקרבן יחיד וקרבן צבור, אלא בקבוע לו זמן לחוד.

(26) רמב"ם ספ"ב מהל' מעשה הקרבנות.

(27) כניל הערה 8. וראה רמב"ם שם. אבל ראה חת"ס שם שדחית שבת אינה דומה (בלשון הרמב"ם) לשאר הדברים. ויל"ע בדבריו.

(28) ראה רמב"ם הל' שבת רפ"ב ובכס"ט שם. ב"י ארי"ה ששכ"ח ד"ה ה' החולה. שו"ע אדה"ז שם (ס"ד, ס"ג).

(29) ראה פסחים עז, א, ושי"נ.

(30) ראה במקומות שנשמנו לעיל הערה 28.

וכאן קרבן יחיד³² כו"ל, און דערפאר האט די הוראת שעה בלויז אויפגעטאן א "דיחוי";

משא"כ לויטן מדרש "זה קרבן דוחה כו", אז עס האט א דין ע"ד ווי א קרבן השבט — איז שבת הותרה לגבי³³.

עפ"י וועט אבער אויסקומען, אז בענינינו איז אויך אין דעם גדר פון "הותרה" גופא דא מדרשים מחולקים:

לויטן מדרש אז "זה קרבן דוחה שבת כו" איז שבת הותרה ווייל דער קרבן הנשיא איז ע"ד קרבן צבור;

משא"כ לויטן מדרש הנ"ל (סעיף א) — "שלא תאמר היאך חלל כו' והלא אין קרבן יחיד דוחה כו' שאני אמרתי כו'" — וואס האלט אז "הותרה" (כו"ל סעיף ד), איז משמע אז עס האט געהאט א דין פון קרבן יחיד (נאר ווייל "אני אמרתי כו" איז — "זה הקריב בשבת").

ו. וועט מען דאס פארשטיין בהקדמים נאך א (פערטן) מדרש בפרשתנו (פרשה יד³⁴) בענין זה, וז"ל: "מי הקדיש מני ואשלם³⁵, מדבר ביוסף שהוא הקדים ושימר את השבת עד שלא ניתנה. . . אמר הקב"ה יוסף אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה, חייך שאני

עס ווערט געזאגט אין מדרש הנ"ל (סעיף א): "בכל מקום אין קרבן יחיד דוחה את השבת וכאן קרבן יחיד דוחה את השבת" —

דיש לומר, אז דער שינוי איז תלוי אין די צוויי אופנים הנ"ל:

לויטן ערשטן מדרש איז דאס בלויז "דחוי" (כו"ל), און דעריבער איז דער מדרש מקדים "בכ"מ אין קרבן יחיד דוחה את השבת", וואס דאס איז מדגיש ווי מצ"ע ובכלל איז דאס א מעשה האסור ("שלא כהוגן") וואס נאר "כאן" ווערט עס נדחה, אין דעם פאל:

משא"כ לויטן מדרש אויפן פסוק, "זה קרבן נחשון גוי" איז עס "הותרה"³¹, און דערפאר הייבט ער אן "זה קרבן דוחה את השבת" וואס די הקדמה והדגשה איז דא אויף דעם דין והיתר מיוחד פון קרבן הנשיא (וואס מצד דעם איז "זה" — מעג מען ברענגען בשבת), און ערשט דער-נאך דערציילט מען אז "ואין קרבן יחיד דוחה את השבת".

וע"פ המבואר לעיל (סעיף ב) אז לויט דעם מדרש אויפן פסוק "זה קרבן גוי" איז דער קרבן נשיא ע"ד ווי א קרבן השבט (צבור), קען מען זאגן, אז דאס איז דער טעם וסיבת הפלוגתא פון די צוויי מדרשים:

לויטן ערשטן מדרש אז ס'איז געווען "שלא כהוגן" ("דחוי"), איז דער קרבן הנשיא א קרבן יחיד [ווי פארשטאנדיק פון דעם לשון "בכ"מ אין קרבן יחיד כו']

31 ומהלשון "זה קרבן דוחה את השבת" אין רא"י, דהא תנן פ"ב דתמורה שקרבן צבור דוחה את השבת ואת הטומאה ואעפ"כ י"א דהותרה ולא אותבינו עלייהו ממשנה זו (ש"ת צ"צ שם), ובשרית תשב"ץ ח"ג סל"ז — דלשון דוחה שבת (בכ"מ בש"ס) לאו דוקא וה"ה הותרה.

32 ודלא כבפסיקתא ותנחומא, כנ"ל הערה 4.
33 ואולי י"ל שלכן הוצרך למיעוט "ואין קרבן יחיד דוחה את השבת": מכיון דקרבן נשיא שבמצאות הוא קרבן יחיד (שהרי לא גבה משבטו — כנ"ל בפנים סעיף ב), הותר בשבת, קסיד שהותר לגמרי, דגם קרבנות יחיד הותרו בשבת במשכן (ולהעיר ממנחות מה, א), או עכ"פ קרבנות יחיד דחונות המזבח. ולכן צריך לשלול "זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת".
34 ב. ועד"ז בתנחומא פרשתנו כח (תנחומא באבער לג), רבותינו בעה"ת דלעיל הערה 1 (בשינויים).

אנדערע³⁷) איז געווען, וואס דער קרבן הנשיאים האט דוחה געווען שבת.

משא"כ די אנדערע צוויי דרשות (ביידע אין פרשה יד) — „שאני אמרתי כו" אוו „מי הקדימיני ואשלם כו" — שטעלן זיך אויף (דעם פסוק „ביום השביעי נשיא לבני אפרים" ³⁸), און רעדן במיוחד וועגן) מעלת הקרבן וואס דער נשיא אפרים האט מקריב געווען ביום השבת.

ועל פי זה יש לומר, אז דער חילוק הכללי צווישן די צוויי סוגים איז:

אין די ערשטע צוויי דרשות (וועלכע רעדן וועגן קרבנות הנשיאים בכלל) ווערט ארויסגעבראכט ווי דער ענין פון דחיית השבת איז א דין וואס איז פאר-בונדן מיט כללות קרבנות הנשיאים לחנוכת המזבח, ד.ה. אז מצד דער מעלה כללית פון (חנוכת המזבח ע"י) קרבנות הנשיאים איז די הקרבה דוחה שבת³⁹.

משלם לבן בנך שיהא מקריב קרבנות בשבת מה שאין יחיד מקריב ועלי לקבל קרבנו ברצון³⁶.

איז תמוה: ווי פאסט צו זאגן, אז דער שכר אויף שמירת שבת איז — „שיהא מקריב קרבנו בשבת מה שאין יחיד מקריב כו" — א פעולה וועלכע איז (בכלל) דער היפך פון שמירת שבת?!

לא מיבעי אויב דער קרבן נשיא איז בלויז דוחה דעם שבת [וואס דעמולט הייסט עס נאך אלץ שלא כהוגן, א מעין פון חילול שבת, נאך בהוראת שעה ווערט דער איסור נדחה בפועל צוליבן קרבן³⁰]: נאך אפילו אויב ס'איז „הותרה", מיינט דאס נאך אז ס'איז ניטא קיין חילול, דאס איז אבער ניט קיין פעולה ותוכן פון שמירת שבת (וואס זאל זיין א שכר אויף שמירת שבת)?

איז דערפון גופא געדרונגען, אז לויט דעם מדרש, האט דער קרבן הנשיאים בשבת אויפגעטאן א הוספה אין שמירת שבת.

ז. וי"ל דעם ביאור בזה:

די פיר מאמרי המדרש הנ"ל טיילן זיך (בכללות) אויף צוויי סוגים:

דער דרש אז דאס זיינען געווען קרבנות „שלא כהוגן" און דער דרש „זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת" (ביידע אין פרשה יג) — שטעלן זיך אויף כללות הענין פון קרבנות הנשיאים, וואס איינער פון די חידושים שבקרבנות הנשיאים (צווישן

37) שמואל ב' מדרשים הנ"ל: בכ"מ אין היחיד מתנדב בקטורת והנשיאים הביאו . . בכ"מ אין היחיד מביא חטאת אלא אחר ידיעת חטאו ואלו הביאו שער שלא בחטא (שם פ"ג, ב). ועד"ז הוא כמדרש הב' (שם יג בסופו) בהסגנון „זה קרבן, זה הביא כו" כבדחיית שבת.

38) שבוה מתחיל ומאריך במדב"ר (ועד"ז בתנחומא שם) מריש פרשה יד.

39) וכו' י"ל בדעת הש"ס (מ"ק שם) והרמב"ם (הל' מעה"ק שם) — שלכן: א) אינו מפורש בש"ס ורמב"ם שהיו ע"פ ציווי ה' וכב"י מדרשים הנ"ל (ולא כבמדרשים שבפ"ד). ולהעיר מתדא' מ"ק שם. ב) מאריך בהק"ו בש"ס בפרטי הדחי', „מה משכן שאין קדושתו קדושת עולם (שמדגיש שכולו הו"ע דשעה) וקרבן יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה כו' מקדש כו' דענוש כרת לא כ"ש": דאי נימא כהמדרשים שבפ"ד שהוא דין בשבת (כדלקמן בפנים), למאי נפקי' ולהעיר מסיים לשון הרמב"ם שם „אבל דברים הנוהגים לדורות הם דברי תורה שפירשנו כמו שהעתיקום מפי משה רבינו אין להוסיף עליהם ואין

36) בתנחומא (ועד"ז בתנחומא באבער): חידן שאני עושה שכן בנך יהי מקריב בשבת. וברבעה"ת שם: ובזכות זה יכין בנך קרבנו ביום השבת שאין קרבן יחיד דוחה את השבת.

[וע"ד ווי מען געפינט בכמה מקומות בנוגע „עשה דוחה לא תעשה“, אז די עשה ווערט א תנאי פון וועלכן דער לאו איז אפהענגיק (תלוי)⁴¹, דער לאו איז מלכתחלה גיט חל אין פאל ווען ס'איז דא קעגן אים אן עשה]⁴².

(ב) הקרבת הקרבנות בשבת איז א חלק פון מצות שבת: כשם ווי מצד קדושת שבת זיינען מלאכות אסור בשבת, אזוי איז קדושת שבת מחייב מ'זאל מקריב זיין מוספי שבת, ועד"ז הקרבת „נשיא אחד ליום“ השבת, וואס „אמרת“ דעם קרבן (של נשיא אפרים) בשבת, און דורך דעם דוקא ווערט נתקיים שמירת שבת כדבעי.

[וע"ד ווי מען געפינט די סברא (ודיעה)⁴³ בנוגע צו פקו"נ, אז דאס מיינט גיט בלויז אז דער פקו"נ איז דוחה דעם איסור מלאכה בשבת אדער אפילו אז די מלאכה ווערט מותר בשבת, נאר פקו"נ איז א דין אין שמירת שבת (ועפ"ז יומתק וואס עס שטייט אין הלכות שבת), דאס איז מוסף אין שמירת שבת, ווי מען לערנט עס אפ פון „ושמרו“ בני" את השבת"⁴⁴, ובלשון האור החיים⁴⁵: „למה אני אומר שתחלל שבת על החולה, אין זה קרוי חילול אדרבא זה קרוי שמירת שבת“].

(41) ראה ר"נ גאון שבת קלג, א ואילך. ובכ"מ. וראה לקו"ש שם. ושי"נ.

(42) להעיר מצפ"ע על הרמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ב במ"ש הרמב"ם שם ה"א „דחוי" היא שבת אצל סכנת נפשות: לא ר"ל אם דחוי או הותרה רק דגבי חולה אין (?).

(43) ראה יומא פה, ב. ר"נ במכילתא תשא לא, יג. שם, טז.

(44) תשא שם, טז.

(45) שם, יג.

אבער אין די אנדערע צוויי מדר-שים³⁹, וואס רעדן וועגן דעם קרבן מיוחד פון נשיא אפרים ביום השבת, איז מבואר ווי די דחי איז (גיט מצד די כללות קרבנות הנשיאים, גיט קיין דין אין חנוכת המזבח, נאר ווי דאס איז) א דין אין (הלכות) שבת, אז מצד שבת האט דער נשיא געדארפט דעמולט מקריב זיין דעם קרבן.

ה. און אין דעם גופא, אז ס'איז א דין אין הלכות שבת, קען מען לערנען צוויי אופנים⁴⁰:

(א) אז מצד (הלכות) שבת איז די הקרבה מותר. ד.ה. דאס איז גיט אן ענין וואס איז מותר מצד מעלת קרבנות הנשיאים לחנוכת המזבח [אן תורה זאגט אז די מעלה פון קרבנות הנשיאים איז אזוי גרויס, אז דאס וועגט איבער דעם איסור מלאכה בשבת], נאר דאס איז א תנאי אין (איסורי מלאכה ב)שבת, אז ביחס צו די קרבנות איז מלכתחלה גיט חל דער איסור מלאכה בשבת.

לגרוע"י וי"ל שבזה מודגש גם דקרבת הנשיאים כו' שלפניו (כולל גם הקרבנות בשבת) אינם מדברי תורה שכן ניתן הדין מתחלה (ראה הערה 46 ובלקו"ש הנסמך שם), כ"א דין והוראה פרטיים בקרבנות אלו. (39) במדבר פ"ד, יג: מאת נשיא ישראל . . קרבן כולו שוה . . ולא הקריב אחד מהן יותר על חבירו שאלו הקריב אחד מהן יותר על חבירו לא הי' קרבן אחד מהן דוחה את השבת אמר להם הקב"ה . . ואני חולק לכם כבוד שתקריבו ביום שבת שלי כדי שלא יהא הפסק בקרבנותי, וזה מתאים לסוג הא' (תוכן המדרשים שבפ"ג), עיי"ש (וראה מפרשים שם (הובאו גם לקמן ע' 55) שלמדרש זה נחשב כקרבן צבור. וראה לקמן ס"ט). אבל שם לא קאי על הפסוק ביום השביעי נשיא לבני אפרים" (כב' המדרשים הנ"ל שבפ"ד), כ"א עה"פ „זאת חנוכת המזבח גו", שקאי על קרבנות כל הנשיאים.

(40) בהבא לקמן — ראה לקו"ש חט"ז ע' 236 ואילך. ושי"נ.

לויטן מדרש „שאני אמרתי כו“, איז דאס כאילו ווי „א תנאי אין שבת“, אז שבת, זאגט, אז אויף דעם קרבן איז מלכתחלה ניט חל דער איסור שבת, דעריבער ווערט אין מדרש באוואונט „שלא תאמר היאך חלל את השבת כו“ אמר הקב"ה כו, שאני אמרתי כו, אז ס'איז בכלל ניט בגדר חילול שבת, ווייל דאס איז ע"פ הציווי [ע"ד ווי מ'געפינט דעם לשון אין פוסקים⁴⁷ (בפירוש המכילתא⁴⁸, „מחללי מות יומת“ וכוים השבת שני כבשים⁴⁹ שניהם בדבור אחד נאמר⁵⁰), „להודיע שבשעה שהותר זה נאסר זה וללמד כי אין זה חלול שבת“⁵¹].

און לויטן מדרש וואס זאגט, אז דאס איז געווען בגדר „שכר“ אויף דעם וואס „יוסף שימר את השבת עד שלא ניתנה“, קומט אויס, אז דאס איז ניט נאר א תנאי אין שבת, אז קרבן נשיא אפרים פון מילואים איז מותר בשבת, נאר אז עי"ז

ט. עפ"י איז מובן דער אויפטון פון די לעצטע צוויי מדרשים (שבפרשה יד) לגבי די ערשטע צוויי (שבפרשה יג):

לויט די מדרשים אין פרשה יג איז דער היתר ההקרבה מצד דעם דין כללי פון קרבנות הנשיאים כניל — דער חילוק ביניהם איז נאר אין דעם, צי דאס איז „דחוי“ אדער „הותרה“ (כנ"ל סעיף ה).

משא"כ די מדרשים שבפרשה יד, וואס רעדן במיוחד וועגן דעם קרבן שבים (השבת) השביעי, האלטן ביידע אז ס'איז א דין אין שבת, און דעריבער איז אין ביידע מדרשים ניט מודגש די אויסגעטיילטקייט פון דעם קרבן דער-מיט וואס ער איז כעין קרבן צבור און דערפאר זאל די הקרבה זיין בגדר הותרה (ווי אין דעם מדרש הנ"ל (פרשה יג) „זה קרבן דוחה את השבת“) — נאר פארקערט: אין זיי איז די הדגשה ווי דער קרבן הנשיא איז אין גדר פון א קרבן יחיד („הלא אין קרבן יחיד דוחה את השבת וזה הקריב בשבת אמר הקב"ה כו, שאני אמרתי כו“; „שיהא מקריב קרבנו בשבת מה שאין יחיד מקריב כו“) —

ווארום דער היתר הקרבת הקרבן לדעת מדרשים אלו איז ניט ווייל די קרבנות האבן אין זיך אן ענין ותוקף מיוחד און דערפאר זיינען זיי דוחה שבת באופן של „הותרה“, נאר ווייל שבת זאגט אז „זה יקריב בשבת“, אפילו זיינען דיק קרבנות היחיד.

נאר די צוויי מדרשים טיילן זיך אין די צוויי אופנים הנ"ל, ווי אזוי דאס איז א דין אין שבת⁴⁶:

הוראת שעה, שא' מהם הוא, שלא יבוא אדם ויהרהר אחר אליהו כו' שהקריב באיסור במה כו' והתורה אסרה עליו כו' אמר הקב"ה אני הוא שאמרתי לו שיעשה כך שנאמר (מ"א יח, לו) ובדברך עשיתי (וברכעה"ת הובא ענין זה כדוגמא ראשונה על הקרבת נשיא אפרים בשבת). ובצפ"ע (הובא בצפ"ע על התורה ראה יב, יג. ושי"ן מפרש דמ"ש בירושלמי (מגילה פ"א ה"א) ובדברך עשיתי כדיבורך עשיתי, דזה דין דע"פ נביא יכולין להקריב בכמה בשעת מקדש, ואין עליו שם שחוט חוץ כלל והוא קרבן. וראה בארוכה לקוש' חיד' ע' 70 ואילך, ש"ל בזה ב' אופנים: שמתחלה לא נאסר זה, או שזה דין דיניי במה שע"פ נביא נעשית מצות הקרבת הקרבן, והוי קרבן חובה. ע"ש באורכי.⁴⁷ תשובות מהר"ם אלשקר סי' קב (מ"ש רוב האי גאון).

(48) יתרו כ, ח.

(49) תשא לא, יד.

(50) פנחס כח, ט.

(51) וראה בהנסמן לעיל הערה 41.

(46) להעיר ש' דרושת אלו באות במדרש בהמשך לתחלת הדרשה בבמדבר ריש פרשה יד (ועד"ז בתנחומא שם) ע"ד כו"כ ענינים שהם בגדר

כע איז (מצד עצמו) היפך פון שמירת שבת?

איז די הסברה בזה:

דאס⁵³ וואס יוסף האט מקיים געווען די מצוה פון שמירת שבת „עד שלא ניתנה“ איז א באווייז, אז זיין שמירת שבת איז פון אן „ארט“ וואס איז נאך העכער פון דעם „ארט שניתנה“.

כפירוש „ניתנה“ — די זאך איז דא פון פריער און זי ווערט דערנאך גע-געבן למי שניתנה.

ס'איז פארשטאנדיק אז אין יעדער „ארט“ וואו שבת איז „ניתנה“, איז די קדושה און שמירת שבת לויט דעם מקום שבו ניתנה.

הוא באשת אחי, ולכן בזה שפיר יל דהוי דין בשבת (ובאיסור אשת אח). וגם לפי משנית בלקריש שם דייל כן גם לענין הקרבת התמיד בשבת, אף שגדר מצות תמיד אינה הקרבתו בשבת דוקא, מ"מ גם הוא אינו דומה לנדודי, משום שזהו סדר העבודה התמידית שבכל יום, „בכל יום הוא מועד התמידים“ (פרש"י פנחס כח, ב. וראה יבמות ה, ב): מה לתמיד שכן תדיר. וראה פסחים סו, א. עז, א, ובתורה שכן (שם)***. משא"כ בנדודי הרי אדרבה כל ענין הקרבתו הריע של חינוך ולשעה. וזהו החידוש במדרש כאן שגם בזה יל דהוי דין בשבת, ועד שזהו שכן — מוסיף בקדושת שבת.

(53) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 202 ואילך.

(*) ראה עדין בתורה ל"ת — (יבמות ג, ב) שלכן אא"פ ללמוד דעשה דוחה ל"ת מעשה דיבום. וראה תורת האדם להרמב"ן שער המיחוש (ענין הכהנים ד"ה תויכ) בסופו שלכן „לא מקרי דחוי דהא לית" אלא בהכ"י.

(**) ועדין הוא בענין כלאים בציצית (גא. תלשב שעטנו גדילים תעשה לך) שבמכילתא שם — ראה חוסי' יבמות שם.

(***) ראה תוה"א שם — עדין הנ"ל ביבום הוא גם בשבת, דמעבודה דדחי שבת לא גמרינן דעשה דוחה ל"ת דלית" ללאו בהא"י.

איז מען מקיים באופן חיובי מצות שמירת שבת — דער קרבן איז מוסיף אין קדושת שבת.

[וע"ד ווי גערעדט במק"א⁵² בפירוש דברי המכילתא הנ"ל בעומק יותר, אז דאס וואס „בדבור אחד נאמר“ מיינט ניט (נאר) אז זיי זיינען ניט סותר זה לזה, נאר ביידע האבן דעם זעלבן חוכן קדושת שבת: זי איז א) דורך הקרבת הכבשים, ב) דורך איסור מלאכה].

און דערפאר איז דאס א שכן מתאים צו שמירת שבת דיוסף: וויבאלד ער האט געהיט שבת בהוספה, „עד שלא נתנה“, האט מען אים דעריבער געגעבן א הוספה אין שמירת שבת (לגבי אנדערע אידן), אז דוקא „בן בנך“ האט מוסיף געווען בקדושת שבת דורך מקריב זיין א קרבן מיוחד בשבת⁵³.

(הוספת נקודות לתוספת ביאור)

יוד. דער ענין איז אבער נאך אלץ דורש ביאור:

אמת טאקע אז דאס וואס נשיא אפרים האט מקריב געווען קרבנו בשבת קען זיין א שכן אויף שמירת שבת דיוסף, דערפאר וואס די הקרבה איז מוסיף אין קדושת שבת כנ"ל — וואס איז אבער דער טעם, וואס דער שכן האט זיך אויסגעדריקט דוקא אין א מעשה וועל-

(52) לקריש חט"ז שם. עיי"ש בפרשיות.

(53) וייל החידוש בנדודי על הקרבת שני כבשים (מוספים) כשבת דהוא דין בשבת שמקיים בזה (שילית) מחללי, דשם הרי זהו כל גדר המצוה, וכיום השבת שני כבשים, להקריב קרבן מוסף מיוחד ליום השבת (ועדין בענין ה' שבמכילתא שם „ערות אשת אחיך יבמה יבוא עליה“, דכל גדר היבום

און דאָס איז אויך דער אויפטו פון שמירת שבת דיוסף „עד שלא ניתנה“⁶⁴: ביי אים האָט מאיר געווען דער ענין השבת ווי ער איז אין אַן עולם וועלכער איז העכער פון ארץ שבו „ניתנה“ שבת — זיין שביתה איז — פון אַ העכערן ענין ווי די שביתה ממלאכה וואָס נעמט זיך פון דעם „בו שבת“ פון עולם הדבור (עשרה מאמרות); און דער עונג השבת אין דער מדריגה „עד שלא ניתנה“ באַשטייט אין אַ גילוי עונג עליון יותר, כנל.

און דערפאַר איז דער שכר אויף דער שביתה ושמירה בדרגת השבת „שלא ניתנה“ געקומען אין אַן ענין הפכי פון דער עלי בשבת ורוחניות השבת שבארץ בה ניתנה — ע"ד ווי מיר זעען, אַז אַן עונג יותר עליון נתגלה (לפעמים) — דוקא אין אַן ענין וואָס איז תחתון יותר⁶⁵.

וע"ד ביי אַ אב ובנו⁶⁶, אַז דוקא אין אַ מעשה קטנות פון בנו התינוק איז דאָ אַ העכערער עונג (מער) — ווי פון דעם שכל פון בנו הגדול.

יא. ע"פ כל הנל וועט מען אויך פאַרשטיין די שייכות פון דעם ענין צו יוסף ואפרים דוקא:

דער ענין פון יוסף איז — „יוסף ה' לי בן אחר“⁶⁷, אַז ער מאַכט פון „אחר“ אַ „בן“⁶⁸; און דאָס האָט זיך אויסגעדרוקט

מעין וע"ד ווי מ'געפינט אין הלכה⁵⁴: דעם חילוק צווישן תיח און פועלים ובעלי בתים: „פועלים ובע"ב יעסקו יותר בתורה בשבת כ"י ותיח ימשיכו יותר בעונג אכילה ושתי“.

ביז דעם חילוק הכללי ווי דער ענין השביתה והשמירה איז ביים אוי-בערשטן („כי בו שבת מכל מלאכתו“⁵⁵) וואָס איז שביתה פון דיבור ואמירה⁵⁶ („בעשרה מאמרות“⁵⁷ נברא העולם⁵⁸), און למטה איז דער ענין השביתה (בעיקר⁵⁹) — פון עשי⁶⁰.

דערפון איז מובן, אַז אין דעם „עולם למעלה וואָס איז העכער פון עולם הדבור — אין דעם עולם וואָס לאַ משתעי במילי הדיוטאי“ (וואָס גייט אויף די עשרה מאמרות⁶²) — איז קדושת השבת (ועונג) ניט שביתה פון דבור, נאָר אין דער שביתה פון ירידות וצמצומי העולם וגבורות שלו (ע"ד גיהנם⁶³, וואָס בשבת „כל שולטני רוגזין ומארי דדינא כולהו ערקין ואתעברו מינה“⁶⁴), אין ג"ע ווערט דעמולט נתגלה אַ העכערער עונג וכו'.

54) רמ"א או"ח סר"צ ס"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

55) בראשית ב, ג.

56) ראה תניא קורא בסופו. לקו"ת שבת שובה

סו, ג. ובכ"מ.

57) שצמץ עצמו, כביכול, לירד ולהתגלות במאמרות וכו' (ראה תניא פכ"א. ובכ"מ).

58) אבות רפ"ה.

59) ורק מד"ס יש שביתה מדיבור מפני ששבת הקב"ה מיידי מאמרות (ראה קורא ולקו"ת שם. ובארוכה לקו"ש חיי"א ע' 80 ואילך. וש"נ).

60) ראה תניא פ"ב. ובכ"מ.

61) זח"ג קמט, ב.

62) לקו"ת אחרי כה, ד. ובכ"מ.

63) ב"ר פ"א, ה. פסיקתא רבתי פ' כג. זח"ב לא,

ב. רש"י סנהדרין סה, ב. ועוד.

64) זח"ב קלה, ריש ע"ב. כגוונא כ"י.

64) להעיר מאוה"ת בראשית (כרך ב) בסופו (ע' 916).

65) ע"ד שרא"י היא דוקא בדבר גשמי ולא בקול הרוחני (ראה אוה"ת ואתחנן ע' סב ואילך. ס' הליקוטים (צ"צ) ע' רא"י (ע' רצא ואילך). וש"נ).

66) ראה או"ת להה"מ ס"פ בא.

67) ויצא ל, כד.

68) אוה"ת עה"פ שם. שם ויחי שפן, א"ב. ובכ"מ.

במיוחד אין בנו אפרים — על שם „כי
הפרני אלקים בארץ עניי“⁶⁹, זיין ענין
איז, וואָס דוקא אין „ארץ עניי“ ווערט
— „הפרני אלקים“, אתהפכא חשוכא
לנהורא ומרירו למתקא⁷⁰.

און דעריבער, איז דוקא ביי אים גע-
וועזן דער ענין פון הקרבת הקרבן
בשבת, אז פון אן ענין של הקרבה, וואָס
ביום השבת איז דאָס לכאורה אן ענין
פון „עניי“ — ווערט פאַרקערט,
„הפרני“, אַ תוספת אין (שמירת ו)קדושת
שבת.

(69) מקץ מא, נב.

(70) ראה בארובה לקו"ש חט"ז ע' 433 ואילך.

(משיחת ש"פ מצורע, ד' ניסן, תשמ"א)

נשא ב

דער „חפצא“, מצד „חנוכת המזבח“ —
עס איז אן אַרט צו זאָגן אַז די קרבנות
פון די שפעטערדיקע טעג (נאָך יום
ראשון) זיינען ניט אַן ענין פון „חנוכת
המזבח“, ווייל דער מזבח איז שוין
נחנך געוואָרן דורך די קרבנות פונעם
„מקריב ביום הראשון“ — באַוואָרנט
עס דער מדרש, אַז ס'איז כאילו ווי
יעדער נשא איז געווען דער ערשטער
מקריבֿ און ער האָט מחנך געווען דעם
מזבח.

עס פאָדערט זיך אָבער ביאור: וואָס
איז די מעלה און אויפטו אין דעם ענין
פון „העלה עליהם . . כאילו כולם
הקריבו ביום אחרון“?

ב. וי"ל הביאור בזה:

הקרבנות ע"ג המזבח, דער
כללות־דיקער ענין פון „עבודה“, טוט

(7) ויש לומר שזה החילוק בין ב' המדיא
בבמדבר (פי"ג, ט) אם נלמד מן הפסוק (ז, יג)
„וקרבנך, או מן הפסוק „זאת חנוכת המזבח גו“:
הלימוד מ„וקרבנך“ הוא בנוגע להמעלה בה „ראשון“
(שמצד הגברא), כלשון המדרש „אין זה גדול מזה“
(ועד"ז הדרשה — שם, ח): משא"כ הלימוד מ„זאת
חנוכת המזבח“ הוא בנוגע להמעלה שמצד החנוכה
(שמצד החפצא) (וראה במדבר פי"ד, יב (בסופו)).
(8) ראה עד"ז אלישיך פרשתנו כאן.
(9) או שכולם הקריבו כאחד.

(10) בדוחק אפ"ל שזה מדגיש יותר „שאין זה
גדול מזה“ (במדבר פי"ג, ט) [ועד"ז מ"ש בבמדבר
(שם, ח) בנוגע ליהודה „אתה הוא שהקרבנות אחרון“].
וראה אלישיך פרשתנו שם. אבל נוסף על הדוחק
(שהרי כיוון שכולם הקריבו ביום ראשון אין מעלה
לא על השני) — אינה מובנת המעלה שב„אחרון“
בענין חנוכה — התחלה! וראה במדבר פי"ד
(שבהערה 7): שכל השבטים הם שוים וחביבים כולם
כאחד לפני הקב"ה שהעלה עליהם הכתוב כאלו ביום
ראשון הקריבו (והו לא).

(11) ראה אבות פ"א מ"ב ובמפרשים שם. ובכ"מ.

א. נאך דעם ווי די תורה פאָר-
ענדיקט דעם סיפור ווי די נשיאים האָבן
געבראכט זייערע קרבנות „לחנוכת
המזבח“ — זאָגט דער פסוק: „זאת
חנוכת המזבח ביום המשח אותו מאת
נשיאי ישראל קערות כסף שתיים עשרה
(— דער סך־הכל פון די קערות פון אַלע
י"ב נשיאים) גו“.

שטייט אויף דעם אין מדרש: „והלא
קערה אחת כ"ו הקריבו ביום המשח אותו
. . אלא העלה עליהם הכתוב כאילו
כולם הקריבו ביום ראשון (און דער
מדרש באַגנוגנט זיך ניט דערמיט, נאָך
איז ממשיך) וכאילו כולם הקריבו ביום
אחרון“.

(און מפרשים זיינען מבאר, אַז
„כאילו . . הקריבו ביום אחרון“ ווערט
אָפגעלערנט דערפון וואָס נאָכן מסיים
זיין וועגן אַלע קרבנות הנשיאים זאָגט
די תורה: „זאת חנוכת המזבח אחר
המשח אותו“).

דאָרף מען פאַרשטיין: בשלמא די
מעלה אין „כאילו . . הקריבו ביום
ראשון“ איז מוכן: סיי מצד דעם „גברא“
— דער וואָס איז מקריב לראשונה
ווייזט אַז ער איז „חביב יותר“ און איז
„גדול“ פון די אַנדערע; און סיי מצד

(1) פרשתנו ז, פד.

(2) במדבר פי"ד, יג (בסופו). ועד"ז שם לפני
פי"ג, ט. — ביאור המדרש ע"ד החסידות ראה
לקרי' פרשתנו כט, ב.

(3) מתנות כהונה פי"ג שם.

(4) פרשתנו שם, פח.

(5) ל' המדרש — במדבר שם, ח.

(6) במדבר שם, ט.